

(1950-2002)

Apunts per a una vida i obra

El dia 10 d'abril de l'any 2002 el traspàs del poeta, traductor, crític, professor, editor i bibliotecari de la Universitat de Vic, Segimon Serrallonga, posà fi a una intensa vida dedicada a la creació poètica i a l'ensenyament de les humanitats, al compromís de la catalanitat i a la solidaritat entre els homes. La seva mort tingué un fort ressò, indicador dels nombrosos cercles d'amics, deixebles i lectors que en seguien el mestratge, la producció literària i les activitats editores. Tot i que no es prodigà en publicacions, la seva obra poètica ha merescut l'atenció sostinguda i els elogis de crítics com Joan Triadú i Joaquim Molas. L'obra inèdita, que no tingué temps d'enllestir, augmentarà sens dubte, un cop recollida i publicada, la consideració de Serrallonga com una de les veus més vibrants de la segona meitat del segle xx.

I. LA VIDA DE SEGIMON SERRALLONGA TRANSCORREGUÉ EN SIS PERÍODES:

1. *Infantesa a Torelló 1930-1942.* Segimon Serrallonga i Morer va néixer a Torelló el dia 12 de desembre de 1930, fill de Pere Serrallonga i Canyameres i de Maria Morer i Bonfill. El pare era torner, d'una família benestant de Sant Pere de Torelló; lector assidu, tenia coneixements musicals i tocava el piano. La mare era de Dòrria, a la vall de Ribes, d'una nombrosa germandat a qui el pare, secretari d'ajuntament, havia mirat de donar estudis. Maria Morer no acabà els de mestra, perquè, en visitar a Sant Pere de Torelló una germana que hi feia de mestra, conegué el futur marit i s'hi casà. Poc després el matrimoni s'instal·là a Torelló, on el pare posà un taller de torneria al carrer de Sant Josep. Tingueren cinc fills i en sobrevisqueren dos, Teresa i Segimon, que portà el nom del germà gran traspassat. La mare li cantava cançons tradicionals, com la del comte Arnau, que l'infant, deia ell, escoltava «amb por i tremolor», mentre la mare l'amorosia amb un somriure. La germana, a qui de joveneta van posar una botiga de modes i merceria, que regentà fins a la jubilació, se sentí sempre fonament lligada amb el germà, de salut delicada i mancat de protecció en la vida pràctica, a qui es dedicà amb devoció fins a la fi.

Els pares transmeteren als fills, amb les creences religioses, l'amor als llibres, a la música i al país. La família Serrallonga Morer formava part de la classe mitjana il·lustrada de Torelló, una vila entre dos rius, el Ter i el Ges, allà on la plana de Vic s'enfila cap a la serra de Bellmunt. Vila d'antiga història i fortes transformacions, especialment la de la industrialització, potenciada per l'energia hidràulica del Ter, Torelló encara avui mostra els estrats pagesos, artesans i industrials.

La primera dècada de la vida de Segimon Serrallonga transcorregué en els escenaris dels anys trenta del segle xx. La Catalunya autonòmica de la República, l'escola de la Generalitat i la guerra de 1936-39 formen part del primer context biogràfic de Serrallonga. El curs 1933-34 començà d'anar —prematurament— a estudi a l'escola primària pública, després a la privada, fins a onze anys. Eren els bons temps de la pedagogia catalana. Solia recordar que una mestra li havia regalat el llibre homenatge a Goethe que la Generalitat havia publicat amb motiu del centenari de la mort del poeta alemany l'any 1932 i que portava un pròleg de Carles Riba. Era a l'acabament de la guerra, el 1939, i la mestra havia salvat el llibre de la foguera dels «nacionals» franquistes.

2. *Estudis al Seminari de Vic 1942-1955.* A dotze anys, el curs 1942-43 ingressà al Seminari de Vic, que es trobava dividit en dues seccions. A la ciutat de Vic hi havia el seminari major, l'històric, que acollia els estudiants de filosofia i teologia. El menor era al Santuari de la Gleva, a la vora del Ter, entre Torelló i Manlleu, i damunt la carretera de Vic a Puigcerdà. La Gleva era un lloc de memòria de Verdaguer, que hi passà dos anys de reclusió. Serrallonga hi estudià els cinc cursos d'humanitats que prescrivien els plans d'estudis. Tres de gramàtica i dos de retòrica i poètica. Tot i que era l'època més dura de la postguerra i del nacional-catolicisme espanyol, l'ambient era força estimulante entre els alumnes avantatjats i no gaire castellanitzats. Amb els companys llegien i aprenien de memòria versos de Verdaguer, Costa i Llobera, Maragall, Sagarra, Joan de la Creu. Deia que al seminari, quan li feien estudiar l'assignatura *Literatura Universal y Española*, va avorrir grans autors com Dante o Cervantes o Shakespeare, que després va recuperar. L'any 1945 Serrallonga assistí a Folgueroles al certamen literari i a la festa en homenatge a Verdaguer, amb motiu del centenari del seu naixement. Les primeres poesies les escriví a la Gleva. La primera publicada ho fou al programa de la Festa Major de Torelló de 1948 amb el títol *A Sant Feliu*, patró de la vila, i amb el pseudònim Huc de Milany.

El curs 1947-48 continuà els estudis a Vic, al seminari major, que es trobava en un vetust casalot del centre històric de Vic. El curs següent el seminari es traslladà a l'edifici nou, als afores de la ciutat, construït a iniciativa del bisbe Joan Perelló i finançat pel règim de Franco. L'any 1950 també s'hi traslladà el seminari menor de la Gleba. A Vic hi estudià els tres cursos de filosofia i els cinc de teologia. Paral·lelament estudiava pel seu compte català, idiomes, literatura, piano. Preguntat si la lectura dels clàssics al seminari li havia deixat un pòsit, contestava que sí, però que no sabia com i que quan acabava uns estudis, llavors se sentia preparat per a recomençar-los. Al centre, però, dels seus interessos, hi hagué sempre les lletres i sempre defensà que tothom és en gran mesura autodidacte.

Les estades de Joan Triadú a Cantonigròs i el certamen literari anual que hi organitzà a partir de 1944 fins a 1968, a l'ombra de la parròquia i del bisbat de Vic, crearen estímuls i corrents d'afinitats entre el jovent de la Plana de Vic amb interessos literaris i els escriptors consagrats o novells que concursaven al certamen. L'any 1951 Serrallonga hi obtingué un premi després de Carles Riba, Albert Manent i Jordi Sarsanedas.

L'any 1950, quan començava els cursos de Teologia, Serrallonga conegué Carles Riba, un fet que canvià la seva vida. El seu amic Antoni Pous, que ja llegia el poeta de les *Estances*, havia conegut Joan Triadú a Cantonigròs i aquest portà els dos joves estudiants del Seminari de Vic a casa del poeta, a Barcelona, on els rebé amb la muller, la poetessa Clementina Arderiu, i el poeta Josep M. López Picó. Aquell encontre fou determinant per a l'orientació intel·lectual i humana dels dos amics, Serrallonga i Pous, als quals s'afegí Josep Junyent. Tot i que les influències anaren en les dues direccions, tots sostenien que ells havien rebut molt més del que havien pogut donar a Riba i més del que podien pair en aquells moments.

La conseqüència immediata de la coneixença i la primera relació amb Riba fou la iniciativa de publicar un recull de poesies d'ells dos i de cinc companys més del seminari, Josep Riubrogent, Josep Esteve, Josep Junyent, Josep Grau, Ramon Cotrina. La carta-pròleg de Carles Riba adreçada a Antoni Pous, que havia d'encapçalar el recull *Estudiants de Vic 1951*, motivà que els superiors del Seminari en prohibissin l'edició. Ells mateixos se'n feren un tiratge d'unes quaranta còpies en ciclostil. Serrallonga hi té poesies d'una gran força alhora que d'una gran tendresa, escrites després de llegir Hölderlin. Les anotacions de treball que hi féu Riba, quan preparava el pròleg, revelen l'íntim impacte que li causaren alguns versos d'aquells seminaristes de Vic.

Al seminari, deia Serrallonga, «de primer vaig connectar amb en Riubrogent, que tenia unes grans habilitats per a tot, música, dibuix, poesia, ciència. Eren d'un curs anterior al meu Josep Junyent i Josep Esteve, que jo admirava en el camp literari, i quan vam ser tots al seminari major, a Vic, ens vam fer amics. Un any després van arribar en Toni Pous i en Cotrina. En Toni va portar en Grau. En Torrents va entrar en roda cinc anys després». El grup de Vic va confluïr amb el de les Antologies universitàries, de Barcelona. En paraules de Joaquim Molas, Riba els va «ensenyar, als uns i als altres, a identificar la vida amb la literatura; més: amb la cultura. Ens va ensenyar a plantejar la nostra existència en termes mítics».

Les analogies entre el grup del seminari de Vic de la dècada de 1950 amb el grup de l'Esbart que a la dècada dels seixanta del segle XIX es formà, també al seminari, a l'entorn de Verdager, salten a la vista. No és la menys determinant que els uns i els altres busquessin els millors mestres de l'època i anessin a trobar-los a fora del seminari. Per als *Estudiants de Vic 1951* Carles Riba fou, analògicament, el que fou Marià Aguiló per a Verdager i els seus companys, quan l'any 1865 el poeta de Folgueroles triomfà als Jocs Florals de Barcelona.

D'altra banda, a Vic, no tardà a sorgir fora del seminari un altre grup de joves escriptors i artistes, no tan definit però igualment vivaç, que es movia a l'entorn de publicacions tolerades pel règim, com *Inquietud Artística*, que començà el 1955. En són exponents els poetes Miquel

Martí i Pol, que obtingué el premi de poesia Óssa Menor de l'any 1954, i Lluís Solà i Sala i el pintor Jordi Sarrate, de Centelles. Els dos grups es relacionaren ja en els anys cinquanta i a la dècada dels setanta es fongueren, en certa manera, creant *Reduccions. Revista de poesia*, el primer consell de redacció de la qual era format per Miquel Martí i Pol, Lluís Solà i Sala, Antoni Pous, Jordi Sarrate, Segimon Serrallonga i Ricard Torrents.

3. *Carrera parroquial 1955-1957*. El curs 1954-55 Serrallonga acabà els estudis eclesiàstics. El desembre de 1954 fou ordenat sacerdot i, després de continuar al seminari fins al juny de 1955, els superiors el destinaren a la parròquia de Seva, on exercí de vicari i de mestre de l'escola parroquial, en condicions d'extrema austeritat, pròpies de l'època, i sotmès a la tirania del rector, fins a l'agost de 1956. Una segona destinació el portà a la parròquia de Manlleu, on exercí fins a setembre de 1957, en què a la fi pogué realitzar l'antiga aspiració d'estudiar filologia clàssica i/o romànica en una universitat estrangera.

A desgrat de la brevetat, aquells dos anys d'exercici parroquial, previs a l'ampliació d'estudis, tenen una rellevància particular, atès que són el context de dues experiències radicals, de signe religiós l'una i de signe metafísic negatiu l'altra, que marcaren el futur de la seva vida i de la seva poesia. Ara que l'amic és mort, no m'estic d'assenyalar l'analogia entre la seva experiència parroquial a Seva i la de Verdager a Vinyoles d'Orís.

Després d'aquella breu dedicació, Serrallonga no tornà més al servei parroquial, però no se secularitzà, sinó que continuà complint fins dos anys abans de morir els serveis mínims dominicals de la missa i l'homília que tenia assignats a Borgonyà, colònia industrial del municipi de Sant Vicenç de Torelló, i a Saderra, del municipi d'Orís.

D'altra banda Serrallonga sostenia, com hipòtesi, que a l'exili «Riba va tenir una experiència religiosa molt forta a Bordeus, quan va quedar a zero, i de cop i volta va experimentar una alegria immensa, des de la pobresa absoluta. Era una certesa de tipus místic. En dic *la il·luminació de Bordeus*. Això es reflecteix en tota l'obra posterior». Una experiència anàloga, que ell designava «la meditació del bosc», és la que Serrallonga tingué a Seva i que traspua d'algunes poesies d'aquells anys i posteriors.

L'etapa parroquial, que se li féu insostenible, concloué quan, a la fi, els superiors l'autoritzaren a ampliar els estudis. Excloses les universitats de l'estat espanyol i atès que de filologia no se'n podia estudiar ni a la Gregoriana de Roma ni a cap altra universitat pontifícia, els superiors de Vic toleraren que fos en una de les catòliques que hi havia a Europa. Serrallonga havia projectat d'anar a la Universitat Catòlica de Milà, però no li fou possible i, a la fi, la intervenció d'Antoni Griera (Sant Bartomeu del Grau 1887-Castellar del Vallès 1973), eclesiàstic vigatà i filòleg, li permeté d'anar a la Universitat Catòlica de Lovaina, on trobà el company del seminari de Vic, Modest Reixach i Pla, que hi estudiava Sociologia. En aquests anys tingué una forta ascendència espiritual sobre Serrallonga l'eclesiàstic de Vic Anton Duran, que fou vicari de Torelló i passà a canonge arxiver d'Osca, on cada estiu li retia visita tota la família Serrallonga.

4. *Lovaina. Ampliació d'estudis 1957-1963*. L'any 1957, amb beca i esforços econòmics de la família, es matriculà a la Universitat Catòlica de Lovaina, on s'establí el desembre de 1957, primer al *Collège du Saint Esprit* i després a casa de l'aleshores alcalde de la ciutat de Lovaina, que exercia el mecenatge acollint estudiants estrangers. Afectat, però, de tuberculosi i sotmès a una pneumectomia, Serrallonga interrompé durant dos cursos els estudis i passà un any i mig de convalescència al sanatori universitari d'Eupen. El 1959 reprengué els estudis i el 1963 obtingué la llicenciatura en filologia clàssica amb un estudi sobre Èsquil, *Les sens de l'expression «par la souffrance la connaissance» dans l'«Orestie» d'Eschyle*.

Els estudis a Lovaina no sols donaren a Segimon Serrallonga la satisfacció de «la necessitat que sentíem tots els de la colla de sortir a estudiar a l'estranger» i la dimensió internacional de la *peregrinatio accademica* per una de les universitats més prestigioses d'Europa, sinó que li reportaren una re/formació sobre la formació rebuda a Vic. No parlava tant dels professors com dels estudiants i del món de fora de la universitat. Deia que s'havia tret de sobre el complex de no ser universitari, el complex d'infraeuropeu, i que en les qüestions de fons el que compta són les persones i no les cultures. «La llarga estada al sanatori d'Eupen, a la frontera del món germànic i el món llatí, en un ambient d'esperits afinats i refinats de totes les procedències culturals del món, fou, deia, una de les experiències més fortes i duradores de la meua vida».

5. *Vic. Professor del Seminari 1963-1977.* De retorn a Vic el 1963, li encomanaren la vigilància de l'internat del col·legi de Sant Miquel dels Sants. L'any següent fou nomenat professor de llatí, grec i francès al seminari, on els plans d'estudis eclesiàstics s'havien ajustat amb els del batxillerat civil. També exercí de professor al col·legi de noies de les carmelites vedrunes de l'Escorial. L'activitat de professor d'ensenyament mitjà als establiments privats de Vic fou l'ocupació principal de Segimon Serrallonga fins a 1980, quan ja havia començat com a professor universitari.

Les seves activitats paral·leles eren literàries, com la direcció de la revista *Inquietud Artística* (1964-1967), la traducció —com la dels llibres en grec de la Bíblia de la Fundació Bíblica Catalana, *Saviesa i Eclesiàstic* (1968)—, la creació poètica, sense a penes publicar-ne res, la crítica literària, i també activitats polítiques en la clandestinitat, com la participació en el Partit Socialista Unificat de Catalunya, en l'Assemblea de Catalunya i en el Congrés de Cultura Catalana. L'any 1974 fou un dels detinguts de «la caiguda dels 67» del col·legi de les Escolàpies de Sabadell. L'any 1974 publicà el primer recull de poemes, *Eixarms*, que caigué en el buit, sense a penes recepció.

Els canvis dels darrers anys seixanta i primers setanta arribaren també a Vic. L'Església digeria el Concili Vaticà II. El règim de Franco tenia un front obert a l'interior cada vegada més actiu. Entre els canvis a destacar hi ha el canvi, l'any 1970, de la direcció del col·legi de Sant Miquel, el tancament del seminari major i el traspàs dels seus efectius restants a Barcelona. La mort de Franco el 1975 comportà l'alliberament d'energies reprimides. Per contra, la mort el 1976, a cinquanta-quatre anys, d'Antoni Pous, lector de català a Tübingen i a Zuric comportà un trasbalsament per als seus amics. L'any 1977 es fundà l'Escola Universitària de Mestres, que, liderada per Ricard Torrents i amb un equip on hi havia un dels *Estudiants de Vic 1951*, Ramon Cotrina, i amb Segimon Serrallonga en el professorat, seria l'origen del procés de recuperació de la tradició universitària que al cap de vint anys culminaria amb la Universitat de Vic, reconeguda el 1997.

6. *Vic. Professor universitari 1977-2002.* L'any 1977 Serrallonga començà a ensenyar a l'Escola de Mestres, sense deixar de fer altres classes, i l'any següent es matriculà a la Universitat Autònoma de Barcelona, on, després de cursar les assignatures de literatura, que professaven amics i companys seus, es llicencià en filologia catalana, títol sense el qual no podia exercir, atès que els títols estrangers, ni que fossin d'universitats prestigioses, no eren vàlids aquí. A partir dels primers anys vuitanta Serrallonga anà incrementant la dedicació docent i a la revista de poesia *Reduccions*, fundada el 1976, que s'adcriví a Eumo Editorial, fundada l'any 1979 en el si de l'Escola Universitària de Mestres d'Osona, on Serrallonga acabaria ocupant un nou lloc de treball i d'influència. Aquell any 1979 publicà *Poemes: 1950-1975*, amb pròleg de Joaquim Molas. Tal com he assenyalat en estudis sobre la poesia serrallonguana, aquest recull és, més que un llibre, un llibre de llibres que conté una mostra de la producció del poeta durant vint-i-cinc anys. A darreries dels anys setanta, però, l'originalitat d'aquella veu

poètica, pràcticament nova, però d'un poeta que ratllava la cinquantena, no fou a penes percebuda, tot i que el llibre rebé el premi Crítica Serra d'Or de 1980, i Serrallonga es retragué.

De 1980 a 2000 l'activitat professional de Serrallonga es concentrà en una sola institució, la que esdevindria la Universitat de Vic. L'ampliació de la docència a l'Escola Universitària de Mestres, on ensenyava des de la seva creació el 1977, li permeté de deixar tota activitat docent que no fos universitària. L'any 1983 fou convidat a deixar la residència del Seminari. Acabava així una etapa de vint anys de vinculació amb la institució eclesiàstica on abans ja n'hi havia estudiat catorze. En contrast amb el declivi del Seminari, la pujada dels Estudis Universitaris li permeté la plena dedicació a la docència i a Eumo Editorial, on intervingué amb autoritat en l'assessorament de col·leccions com «Referències», d'historiadors de primera fila, «Textos Pedagògics», de clàssics universals de la pedagogia, de la qual revisava i a vegades feia les traduccions, i a la revista de poesia *Reduccions*, molts números de la qual coordinava.

Fou particularment impactant entre els assistents el curs obert de deu sessions de dues hores setmanals que amb el títol de «Mostrari de Literatures no Indoeuropees» impartí l'any acadèmic 1980-81 i repetí en anys posteriors.

Paral·lelament es posà a publicar amb més assiduitat. De 1977 és la traducció de William Blake, *Les noces del cel i de l'infern*, com també *Poesia antiga*, una selecció de poesia assíria, babilònica, egípcia i hebrea. El 1983 preparà i prologà el *Dietari*, de Francesc Rierola i Masferrer i l'any següent tragué la traducció de *Me-ti: llibre dels canvis*, de Bertolt Brecht, i el 1987 prologà el llibre de Joan Vinyoli, *Llibre d'amic; Cants d'Abelone*.

L'any 1991, en oferir-li la direcció de la Biblioteca dels ja Estudis Universitaris, no sols l'acceptà, sinó que s'hi entusiasmà. Tenia la missió de fer-ne una biblioteca universitària digna d'aquest nom i varem recordar com en els directors de grans universitats històriques hi figuren només dos càrrecs, el de rector i el de bibliotecari. Sota la seva direcció la biblioteca publicà cinquanta-cinc números del butlletí *IBIS*, entre 1993 i 1998, i esdevingué universitària de ple dret, quan el 1997 la Universitat de Vic fou formalment reconeguda, i esdevingué universitària de fet quan l'equip tècnic que dirigia la col·locà en la xarxa de biblioteques universitàries de Catalunya. A partir de la implantació de la llicenciatura de traducció i interpretació el 1993, se li obrí un nou camp de docència, sense deixar la de l'Escola de Mestres. L'encàrrec de trobar una llegenda que acompanyés l'emblema de la Universitat de Vic el satisféu proposant *SCIENTIAE PATRIAEQUE IMPENDERE VITAM*, *Esmerçar la vida al servei de la Ciència i de la Pàtria*, que procedeix d'un vers, recompost, de la *Farsàlia* de Lucà. L'any 1994 la Universitat el designà per a formar part del centre d'Osona del Consorci de Normalització Lingüística.

L'any 2000 la vida professional de Segimon Serrallonga conclougué a setanta anys amb la jubilació. La Universitat de Vic l'homenatjà a la Universitat d'Estiu —en el marc de la qual pronuncià una *Lliçó de comiat*—, el declarà professor emèrit, el primer, i li dedicà tres publicacions, el monogràfic de la revista de la Universitat, *Miramarges*, núm. 127, desembre de 2000, el número extraordinari de *Reduccions*, revista de poesia, núm. 173-74, desembre de 2000, i la *Miscel·lània Segimon Serrallonga*, d'Eumo Editorial, juny de 2001. Rebé altres reconeixements i homenatges, com el del Pen Club, que el nomenà membre, i el de la vila de Torelló. L'octubre de 2002 la Universitat de Vic li concedí la Medalla de la Universitat a títol pòstum.

Durant l'any i mig d'emeritadge, fins a la primavera de 2002, continuà actiu en algunes activitats del departament de filologia i d'Eumo i d'assessorament del rector de la Universitat de Vic. La seva dedicació principal era en els seus escrits, que ordenava, revisava i preparava per a publicar. La malaltia que se li havia detectat a l'estiu de 2001 progressà a la tardor i a l'hivern. A la primavera de 2002 es precipità de manera agressiva i el 10 d'abril Segimon Serra-

llonga moria a l'hospital de can Ruti, de Badalona, on l'havien traslladat del de Vic en un darrer intent de salvar-lo. L'endemà dia 11 era enterrat a Torelló, després d'una cerimònia religiosa, presidida pel seu amic Jaume Camprodon, bisbe emèrit de Girona, i d'una cerimònia civil, en què parlaren, entre altres, l'alcalde de la vila, Miquel Franch, i el rector de la Universitat de Vic, Ricard Torrents.

II. L'OBRA DE SEGIMON SERRALLONGA COMPRÈN QUATRE ÀMBITS PRINCIPALS

1. *Poesia*. Segimon Serrallonga començà d'adolescent a escriure versos. La primera poesia publicada és de 1948. Entre aquesta data i 1974, en què aparegué el llibre *Eixarms*, publicà només poesies soltes i encara molt esporàdicament i en publicacions marginals com ara programes de festa major. Durant més de vint anys, de mitjan cinquanta a mitjan setanta, mantingué com a poeta un silenci gairebé total. No abandonà del tot l'escriptura de la poesia, però no fou fins a l'any 1968 que la reprengué amb la intensitat d'abans. També aquell any la reprengué Antoni Pous. A la insubada l'un de l'altre, aquella coincidència significà un retrobament dels dos amics, que s'havien distanciat.

Les publicacions més destacables són, doncs, dos llibres, un d'epigrames, *Eixarms* (Barcelona: Editorial Lumen, 1974), i un de lírica, *Poemes 1950-1975* (Barcelona: Edicions Crítica, 1979), que constitueix un veritable «llibre de llibres». Altres reculls de més significació són el de sis poemes inclosos a *Estudiants de Vic 1951*. Carta [pròleg] a Antoni Pous i Argila (Vic: tiratge ciclostilat, 1952). N'hi ha una reedició a *Estudiants de Vic 1951*. A cura d'Amadeu Lleopart. Pròleg de Joaquim Molas (Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 2002). Igualment significatius són els reculls *Quatre tankas de la memòria, quatre paisatges del record*. 1 carpeta amb 8 litografies de Josep Vernis ([Vic: s.n.], 1977) i *Tornem-hi. No ho direm tot*. Escenificació de poemes de S.S. pel grup de teatre Vermell X 4. [Direcció de Jordi Sarrate. Pròleg de Ricard Torrents]. (Centelles, 1980).

A diversos números de *Reduccions* i altres revistes literàries, a antologies i catàlegs d'exposicions es troben poesies de Segimon Serrallonga. Són significatives les traduccions de poemes seus al castellà, «'Ensalmos' de Segimon Serrallonga». Selección y traducción de Albert Tugues. *Hora de poesía*. Núm. 38 (1985), i «Seis poemas de Segimon Serrallonga». Trad.: Albert Tugues. *Hora de poesía*. Núms. 94-96 (1994), i al francès a «Segimon Serrallonga», dins *L'Anthologie 2000*. Dir. Henry Deluy. Tours: Farrago, 2000; i «*Segimon Serrallonga. Choix de poèmes*». Trad. Annie Bats, a *Reduccions. Revista de poesia*. [Vic], núm. 73-74 (febrer 2001), p. 70-81.

2. *Traducció*. Entre les traduccions destaquen la dels llibres bíblics en grec *Saviesa i Eclesiàstic*, dins *Bíblia* (Fundació Bíblica Catalana. Barcelona: Editorial Alpha, 1968, 1986). La de William Blake, *The Marriage of Heaven and Hell*, publicada primer en dos números de *Reduccions*, de 1977, i després a William Blake. *Les noces del cel i de l'infern*. Estudi preliminar, traducció i textos complementaris a cura de Segimon Serrallonga (Sant Boi de Llobregat: Llibres del Mall, 1981). La de Bertolt Brecht, *Me-ti, Buch der Wendungen, Me-ti: llibre dels canvis* (Barcelona: Editorial Empúries, 1984). Altres traduccions de poetes com Lucreci i Saint-John Perse aparegueren respectivament a la revista *Faig*, núm. 14, 1981, i a *Reduccions*, núm. 62-63, 1994-1995.

És de destacar, per últim, el recull de «Poesia antiga», publicat a *Els Marges*, núm. 21, 1981, el qual, ampliat i amb un pròleg i notes, aparegué pocs dies després de morir el poeta traductor i constitueix una joia literària única.

Tal com he subratllat en els estudis referenciats *infra*, Serrallonga és un devorador/traductor de poesia que salta les fronteres entre poeta i traductor de poesia. Més de cent autors de les grans tradicions de poesia, des de l'antiga d'Egipte, de Mesopotàmia i d'Israel, fins a la simbolista moderna i contemporània, passant per la grecollatina clàssica, la medieval romànica, la barroca, la romàntica, han estat objecte de les seves operacions «traductives».

La traducció passà a formar part dels interessos de Serrallonga molt aviat. La seva aspiració d'estudiant era entrar a la Fundació Bernat Metge i traduir els clàssics grecs i llatins, com havia fet el seu mestre Carles Riba. També com Riba, el seu interès lector/traductor s'estenia més enllà de l'àmbit romànic i, a partir que a la Universitat de Vic s'ensenyà la carrera de traducció i interpretació, la traducció encara esdevingué més un dels seus interessos centrals.

3. *Edició.* L'activitat d'edició de Segimon Serrallonga s'estengué a les revistes *Inquietud Artística*, fundada el 1955, que dirigí des del 1964 fins a la supressió governativa el 1967; a *Reduccions. Revista de poesia*, del consell de redacció de la qual era des de la fundació un dels membres més actius, amb Lluís Solà (director), Miquel Martí i Pol, Antoni Pous, Jordi Sarraute i Ricard Torrents, i a *IBIS*, butlletí de la Biblioteca de la Universitat de Vic. En l'edició de llibres la seva activitat a Eumo Editorial, on participà des de la fundació, es prodigà més endavant en redacció de textos, revisió i correcció, tria de catàleg. Les publicacions institucionals de la Universitat de Vic eren també revisades per ell.

4. *Crítica literària.* Entre estudis, pròlegs i anotacions de textos, sumen més de quaranta els títols de crítica literària de Segimon Serrallonga. Els més destacables són la ressenya «Poesia catalana del segle xx, de Josep M. Castellet i Joaquim Molas», a *Inquietud Artística*. Núm. 30 (juliol 1964); «Del 'Llibre d'amic' als 'Cants d'Abelone'», a *Reduccions*. Núm. 20 (setembre 1983); «Llegir els clàssics amb Riba», a *Llibre de l'Escola 6: curs 1983-84*. Vic: Escola Universitària Balmes, 1984, «Riba i la joventut dels anys cinquanta», *Serra d'Or*. Núm. 406 (octubre 1993); «La universitat en el present: funcions i models» [en col·laboració amb Francesc Codina], a *Memòria del Congrés de Cultura d'Osona 1997* (Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998) «El mite del foc o del progrés: vigència del mite», dins *Col·loquis de Vic* (3er: 1998: Vic). *La Cultura* (Barcelona: Universitat de Barcelona. Vicerectorat de recerca, 1999); «El Càntic dels càntics de Verdaguier», a *Anuari Verdaguier 1995-1996* (Vic: Eumo Editorial, 1999) i «Del 'Llibre de les solituds' endins», a *Col·loqui Miquel Martí i Pol: 1948 cinquanta anys de poesia 1998: Vic, 17 i 18 de març de 1999* (Vic: Eumo Editorial, 2000).

Serrallonga publicà articles sobre temes civils de l'actualitat a periòdics, en especial a *El 9 Nou*, de Vic, i conferències com *Onze de setembre de 1997. Diada nacional de Catalunya*, pronunciada al Consell Comarcal d'Osona i publicada a Vic: Consell Comarcal d'Osona, 1997, i *Vida dels catalans i llur ambició històrica*, pronunciada a l'Ajuntament de Vic el setembre de 1999.

III. BIBLIOGRAFIA

La següent bibliografia, que no es proposa de ser completa, no inclou les col·laboracions menors de Segimon Serrallonga ni els articles sobre Segimon Serrallonga, publicats tant en ocasió de la seva jubilació com arran de la seva mort. Altrament vegeu els repertoris referenciats a continuació,

A) *Repertoris bibliogràfics*: Anna Andreu i M. Dolors Comerma, «Bibliografia de Segimon Serrallonga. 1951-2000». *Reduccions. Revista de poesia*. [Vic], núm. 73-74 (desembre 2000), p. 235-245.

Afegiu-hi:

SERRALLONGA, Segimon: «Les ascensions de Verdaguer. De la mitologia a la mística», dins *Serra d'Or*, núm. 506, febrer de 2002, p. 19-22.

SERRALLONGA, Segimon: *Versions de poesia antiga. Mesopotàmia, Egipte, Israel, Grècia, Roma. Del segle xxx al segle i AC*. Barcelona i Edicions 62/Empúries, 2002.

SERRALLONGA, Segimon: *Manifest als joves escriptors*. Discurs pronunciat a València amb motiu dels Premis Octubre. Gener de 2002. Edició xerocopiada.

ANDREU, Anna i COMERMA, M. DOLORS: «Bibliografia sobre Segimon Serrallonga». *íd.*, p. 246-248.

Vegeu també el núm. 75 de *Reduccions*, especial, en ocasió dels 25 anys de la revista, 1977-2002, que conté un cd-rom amb els índexs de tota la col·lecció, on apareixen totes les col·laboracions de Segimon Serrallonga a la revista fins a 2002.

B) *Estudis*: Manuel Carbonell, «Segimon Serrallonga. 'Poemes 1950-1975'». *Els Marges*, [Barcelona], núm 16 (maig 1979), p. 125-127.

CARBONELL, Manuel: «Poesia i 'Polis'. La posició de Segimon Serrallonga». *L'Avenç*. [Barcelona], núm. 271 (juliol/agost 2002), p. 7-9.

CODINA I VALLS, Francesc: «La traducció poètica com a pràctica hipertextual. Algunes notes arran de quatre versions catalanes, i una contraexultació, del sonet 129 de Shakespeare». Dins *Miscel·lània Segimon Serrallonga*. Vic: Eumo Editorial, 2001, p. 69-87.

MOLAS, Joaquim: «Carta a l'editor». [Pròleg] a Segimon Serrallonga. *Poemes 1950-1975*. Barcelona: Editorial Crítica, 1979, p.7-11.

OBIOLS, Víctor: «L'interpoema de Segimon Serrallonga i l'apropiació de Joan Ferraté: dos procediments originals de traducció poètica en la poesia catalana contemporània». *Quaderns: revista de traducció*. [Barcelona], núm. 5(2000), p. 69-81.

TORRENTS, Ricard: «'Maig 1968'. Un palimpsest líric de Segimon Serrallonga». *Reduccions, Revista de poesia* [Vic], núm. 38 (maig 1988), p. 43-69.

TORRENTS, Ricard: «A propòsit de 'La tenebra' i altres sobrepoemes de Segimon Serrallonga». *Reduccions. Revista de poesia* [Vic], núm. 73-74 (desembre 2000), p. 107-167.

TORRENTS, Ricard: «Vam partir tots cins o l'(a)ventura del poeta». Dins *Miscel·lània Segimon Serrallonga*. Vic: Eumo Editorial, 2001, p. 197-246.

C) *Entrevistes*: Maica Bernal [et alii]: «Amb el cap i el cor». *El Clot*. [Vic], núm. 1, 2a època (febrer 1928), p. 20-28.

[No signada] «Serrallonga: 'les grans oportunitats històriques són escasses en la vida d'un poble'». *La Dama*. [Vic], núm. 1 (març 1992), p. 4-5.

RUBIO, Carme: «Entrevista a Segimon Serrallonga. 'Als meus poemes els demano que no menteixin en res'». *Miramarges: revista de la Universitat de Vic*. Núm. 27 (desembre 2000), p. 6-13.

SARDÀ, Zeneida: «Segimon Serrallonga, poesia secreta». *Serra d'Or*. Núm. 494 (febrer 2001), p. 24-31.

D) *Monogràfics: Miramarges. Revista de la Universitat de Vic*. Núm. 27. Desembre de 2000. Coordinadors d'aquest número: Ramon Pinyol, Ricard Torrents i Antoni Tort. Redacció: Anton Granero, Carlota Torrents i Miquel Tuneu. Ultra les esmentades, conté aportacions de Ricard Torrents, «El júbil de la UV per Segimon Serrallonga, professor, escriptor, editor, bibliotecari, amic»; Eusebi Coromina, «Un assaig de retrat intel·lectual»; Jordi Vilarrodà, «Segimon Serrallonga, activista»; Antoni Tort, «Breus notes sobre Segimon Serrallonga, professor»; Víctor Obiols, «L'assenyada raixa». La poesia de Segimon Serrallonga»; Ramon Farrés, «Les traduccions de Segimon Serrallonga: Guia de viatge»; Andreu Roca, «Segimon Serrallonga, corrector»; Miquel Tuneu, «Segimon Serrallonga, editor» i Anna Andreu, «Des de la biblioteca».

Reduccions. Revista de poesia. Núm. 73-74. Febrer 2001. Coberta de Perejaume. [El consell de redacció de *Reduccions* dedica aquest número doble a l'obra del poeta, traductor i redactor de la revista, Segimon Serrallonga, en ocasió del seu setantè aniversari]. Ultra els estudis esmentats, conté les aportacions de vint-i-set poetes, nou *Poemes dedicats*, tres de *Poesia antiga d'Egipte* i *Lectura de Petrarca*, del poeta homenatjat, i, a la secció de «Notes», les aportacions de Joan A. Argenter, «Poètica, gramàtica, metalingüística, metapragmàtica»; Manuel Carbonell, «La sala de l'univers»; Pere Farrés, «Segimon Serrallonga i els poetes»; Joaquim Molas, «Serrallonga o la passió de llegir», Jaume Pòrtulas, «La llum d'Agido», i Joan Triadú, «La poesia de Segimon Serrallonga».

E) *Miscel·lànies: Miscel·lània Segimon Serrallonga*. Vic: Eumo Editorial, juny de 2001. Coordinada per Ramon Pinyol i Torrents, vicerector de la Universitat de Vic, Carlota Torrents i Ferrer, codirectora d'Eumo Editorial, i Antoni Tort i Bardolet, degà de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic. Les aportacions referides a Serrallonga, ultra les ressenyades, són de Jordi Coca, Ramon Cotrina, Josep Grau, Carles Miralles, Rafael Ribó, Josep Esteve.

F) *Testimonis: Homenatge a Segimon Serrallonga*. Ajuntament de Torelló: Biblioteca Dos Rius, 2001. Aplec de documents gràfics i breus testimonis escrits d'Antoni Camprodon i Rovira, Manel-Dionís Comas i Mongay, Ramon Esturi, Maria Font i Castany, Joan Font i Fabregó, Raül Palomo Llerandi, Joan Rubinat i Torres, Teresa Serrallonga i Morer i Ramon Vinyeta.

TORRENTS, Ricard: «Segimon Serrallonga entre la vida i la poesia». *Serra d'Or*, núm. juliol 2002.